

19. 7. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přezkum zprávy o vztazích

Předmětem tohoto článku jsou vybrané otázky týkající se přezkumu zprávy o vztazích znalcem.

Právní úprava

Podle § 82 odst. 1 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích, v platném znění (dále jen **ZOK**), má statutární orgán ovládané osoby (k tomuto pojmu viz § 74 odst. 1 ZOK) povinnost vypracovat do 3 měsíců od skončení účetního období písemnou zprávu o vztazích mezi ovládající osobou a osobou ovládanou a mezi ovládanou osobou a osobami ovládanými stejnou ovládající osobou (dále jen **zpráva o vztazích**) za uplynulé účetní období. Obsahové náležitosti zprávy o vztazích jsou uvedeny v § 82 odst. 2 až 6 ZOK.

Dle § 84 odst. 1 ZOK mají společníci ovládané osoby právo se seznámit se zprávou o vztazích a případným stanoviskem kontrolního orgánu ve stejné lhůtě a za stejných podmínek jako s účetní závěrkou; se závěry zprávy o vztazích a popřípadě s výsledkem ověření zprávy o vztazích auditorem společníky seznámí statutární orgán na nejbližším jednání nejvyššího orgánu.

V souladu s § 85 odst. 1 ZOK mohou každý společník osobní společnosti, která je ovládanou osobou, nebo společník nebo společníci ovládané osoby podle § 187, 365 nebo § 639 odst. 3 ZOK (tj. kvalifikovaní společníci s.r.o., kvalifikovaní akcionáři a.s. a kvalifikovaný počet členů družstva) z vážných důvodů navrhnout soudu, aby pro účely přezkumu zprávy o vztazích jmenoval znalce.

Náležitosti návrhu na přezkum zprávy o vztazích

Aktivní legitimace

Při vypracování návrhu na přezkum zprávy o vztazích je v první řadě potřeba zhodnotit, zda je dána aktivní legitimace k podání návrhu. Jak bylo uvedeno výše, návrh na přezkum zprávy může podat:

- každý společník osobní společnosti,
- kvalifikovaní společníci s.r.o. (společník nebo společníci, jejichž vklady dosahují alespoň 10 % základního kapitálu nebo kteří mají 10% podíl na hlasovacích právech),
- kvalifikovaní akcionáři a.s. (akcionáři se souhrnnou jmenovitou hodnotou akcií ve výši 1 %, 3 %, nebo 5 % základního kapitálu, a to podle výše základního kapitálu společnosti ve smyslu § 365 ZOK) nebo
- kvalifikovaný počet členů družstva (10 % členů družstva, kteří mají nejméně jednu pětinu všech hlasů, neurčují-li stanovy družstva jinak).

Zákon umožňuje v určitých situacích i jiným osobám podat návrh na přezkum zprávy o vztazích, jde o:

- přezkum jakýmkoliv společníkem ovládané osoby v případě, že újma vznikla a nebyla či nebude nahrazena či vyrovnána (§ 88 odst. 1 ZOK),
- přezkum jakýmkoliv společníkem ovládané osoby v případě, že zpráva kontrolního orgánu

obsahuje materiální výhrady ke zprávě o vztazích (§ 88 odst. 2 ZOK),

- přezkum jakýmkoliv společníkem ovládané osoby v případě, že zpráva auditora obsahuje jakékoliv výhrady ke zprávě o vztazích (§ 88 odst. 3 ZOK).

Účastníci řízení

Účastníky řízení budou navrhovatel, případně navrhovatelé (lze tedy docílit požadované kvalifikované většiny tím, že návrh podá vícero společníků/akcionářů/členů družstva), ovládaná osoba a znalec.[\[1\]](#)

Soudní příslušnost

Dle § 86 odst. 1 ZOK ve spojení s § 3 odst. 2 písm. c) zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění (dále jen **z. ř. s.**) je příslušný soud, u něhož je ovládaná osoba zapsána ve veřejném rejstříku.

Lhůta pro podání návrhu

Právo na přezkum zprávy o vztazích znalcem lze dle § 85 odst. 3 ZOK uplatnit do **1 roku** ode dne, kdy se společník o obsahu zprávy o vztazích **dozvěděl nebo mohl dozvědět** způsobem podle § 84 odst. 1 ZOK; k později uplatněnému právu se nepřihlíží. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2515/2020, platí, že *„je-li zpráva o vztazích uložena do sbírky listin před tím, než byla projednána valnou hromadou (resp. před tím, než byla pozvánka na valnou hromadu – včetně zprávy o vztazích – uveřejněna na internetových stránkách společnosti, popřípadě před tím, než byla pozvánka – s přílohou tvořenou zprávou o vztazích – doručena akcionáři), je na místě vyjít z toho, že akcionář se o zprávě o vztazích (ve smyslu § 85 odst. 3 z. o. k.) mohl dozvědět již dnem, kdy byla zpráva o vztazích zveřejněna jejím uložením do sbírky listin (§ 16 odst. 1 nařízení vlády č. [351/2013](#) Sb. ve spojení s § 3 odst. 1 z. v. r.)“.*

Určení znalce

V návrhu na jmenování znalce k přezkoumání zprávy o vztazích je možné navrhnout konkrétního znalce (není to však povinné, je možné výběr nechat na soudu). V takovém případě je potřeba k návrhu připojit **souhlas znalce s jeho jmenováním**. Soud však není návrhem osoby znalce vázán.[\[2\]](#)

K otázce nestrannosti znalce judikoval Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 16. 9. 2019 sp. zn. 14 Cmo 247/2019 – 40 následující: *„Pokud jde o osobu znalce, navrhovatel není povinen jej v návrhu označit, avšak zákon mu tuto možnost nezakazuje, přičemž soud takovým návrhem vázán není. Skutečnost, že navrhovatel výslovně navrhne jmenování určitého znalce, sama o sobě nezakládá žádné pochybnosti o nepodjatosti takového znalce. Úkolem znalce pověřeného přezkoumáním zprávy o vztazích je ověřit, zda zpráva je správná, pravdivá, řádná a úplná. Je však třeba připomenout, že znalec je povinen zpracovat zadaný znalecký posudek vždy nestranně; v opačném případě při prokázání porušení povinností znalce je možné, aby soud k návrhu účastníků znalce odvolal a jmenoval znalce nového“.*

Odůvodnění návrhu

Před novelou ZOK provedenou zákonem č. [33/2020](#) Sb. (dále jen **novela ZOK**), zněl § 85 odst. 1 ZOK následovně: *„Každý kvalifikovaný společník podle § 187 nebo 365 ovládané osoby, který se domnívá, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně, může navrhnout soudu, aby pro účely jejího přezkumu jmenoval znalce.“*

Z gramatického výkladu daného ustanovení bylo možné dojít k závěru, že postačí subjektivní názor navrhovatele o tom, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Nejvyšší soud však v usnesení ze dne 20. 11. 2019 sp. zn. 27 Cdo 192/2018 judikoval: „*Přes nepřesné vyjádření ustanovení § 85 z. o. k. je totiž **nutné aktivní legitimaci kvalifikovaného společníka vázat nikoliv na jeho subjektivní přesvědčení či pocit, že zpráva o vztazích není vypracována řádně, ale na objektivní (navrhujícím společníkem v návrhu tvrzené a dokládané) nedostatky (vady) zprávy o vztazích, jež zakládají důvodné pochybnosti o jejím řádném vypracování. Opačný závěr by odporoval principu proporcionality; pro přezkoumání zprávy o vztazích znalcem, s nímž jsou spojeny nemalé náklady, nemůže postačovat pouhé ničím nepodložené přesvědčení kvalifikovaného akcionáře, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Z téhož principu se pak podává, že **tyto nedostatky musí být dostatečně závažné (a způsobilé zasáhnout do práv společníků)*****“.

Nejvyšší soud tedy v uvedeném rozhodnutí poněkud extenzivním způsobem vyložil ustanovení § 85 odst. 1 ZOK tak, že nedostatky zprávy o vztazích musí být objektivní a navíc závažné a způsobilé zasáhnout do práv společníků. Toto rozhodnutí zohlednil zákonodárce v novele ZOK, neboť po novele zní § 85 odst. 1 ZOK následovně: „*Každý společník osobní společnosti, která je ovládanou osobou, nebo společník nebo společníci podle § 187, 365 nebo § 639 odst. 3 ovládané osoby **mohou z vážných důvodů** navrhnout soudu, aby pro účely přezkumu zprávy o vztazích jmenoval znalce.*“ [pozn.: podle přechodného ustanovení k novele ZOK se však nová pravidla pro přezkum znalce uplatní nejdříve pro zprávy o vztazích vypracované za účetní období, která započala po 1. 1. 2021].

Již na první pohled je zřejmé, že novela zpřísňuje požadavky na odůvodnění návrhu na přezkum zprávy o vztazích. Navrhovatel by proto měl dbát při přípravě návrhu na to, aby náležitě odůvodnil a doložil, že existují důvodné, závažné a objektivní skutečnosti, které vedou k přesvědčení navrhovatele o tom, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Tyto skutečnosti by navíc měly být dle judikatury Nejvyššího soudu způsobilé zasáhnout do práv společníků (resp. akcionářů či členů družstva).

Rozhodnutí o jmenování znalce

Lhůta pro rozhodnutí

Ustanovení § 86 odst. 1 ZOK ke lhůtě pro rozhodnutí uvádí pouze následující: „*O návrhu na jmenování znalce soud rozhodne do 15 dnů ode dne doručení návrhu*“. Před novelou ZOK dané ustanovení znělo takto: „*O návrhu na jmenování znalce rozhodne soud do 15 dnů ode dne doručení návrhu, **jinak platí, že navrženého znalce schválil**. V případě marného uplynutí této lhůty soud řízení zastaví; účastníky řízení o tom nevyrozumí*“. Novelou tedy bylo odstraněno jmenování znalce fikcí, které v praxi činilo problémy. Lhůta je proto od účinnosti novely již jen pořádkového charakteru.

Průběh řízení

S ohledem na krátkou lhůtu určenou pro rozhodnutí ve věci se nenařizuje v řízení jednání ani se neprovádí dokazování. Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 16. 9. 2019 sp. zn. 14 Cmo 247/2019 - 40 uvedl: „*Soud toliko posoudí (...) předpoklady o aktivní legitimaci navrhovatele k podání návrhu a jeho včasnost; posoudí bezvadnost návrhu z procesního hlediska; samotné důvody, jež navrhovatele vedly k podání návrhu však s ohledem na krátkou dobu k vydání rozhodnutí, blíže nezkontroluje, k podání návrhu postačí pouze domněnka navrhovatele, že zpráva nebyla zpracována řádně* [pozn. tento závěr se již neuplatní, viz odstavec ohledně odůvodnění návrhu výše]. Je však třeba připomenout, že účelem řízení o jmenování znalce k přezkoumání zprávy o vztazích není samotný přezkum zprávy, nýbrž pouze zjištění důvodů pro jmenování nezávislé a nestranné osoby k jejímu posouzení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3887/2008,

usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 149/10). Teprve až znalcem zjištěné případné nedostatky zprávy mohou být podkladem k případnému uplatnění nároku na náhradu škody“.

Přestože výše citované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze již bylo v mnoha směrech překonáno judikaturou Nejvyššího soudu a novelou ZOK, stále platí, že účelem řízení o jmenování znalce k přezkoumání zprávy o vztazích není detailní přezkum zprávy o vztazích, neboť to je úkolem znalce. Soud musí pouze zhodnotit, zda existují důvodné, závažné a objektivní skutečnosti, které vedou k přesvědčení navrhovatele o tom, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Ostatně detailní přezkum zprávy o vztazích ze strany soudu nebude v praxi kvůli krátké lhůtě pro rozhodnutí ve většině případů ani možný.

Forma rozhodnutí

Soud rozhoduje ohledně jmenování znalce v souladu s § 25 odst. 1 z. ř. s. formou **usnesení**.

Výroková část rozhodnutí

V usnesení o jmenování znalce k přezkumu zprávy o vztazích soud rozhoduje o:

- I. Jmenování konkrétního znalce pro účely přezkumu určené zprávy o vztazích.
- II. Uložení lhůty znalci pro vypracování znaleckého posudku[3].
- III. Uložení povinnosti ovládané osobě poskytnout znalci potřebnou součinnost pro vypracování znaleckého posudku, zejména mu bez zbytečného odkladu na své náklady poskytnout všechny potřebné podklady a informace ve formě požadované znalcem.
- IV. Nákladech řízení [pozn. účastníci zpravidla nemají nárok na náhradu nákladů řízení].

Opravné prostředky

Proti usnesení soudu prvního stupně ve věci jmenování znalce lze podat odvolání do 15 dní od jeho doručení k nadřízenému soudu prostřednictvím soudu prvního stupně.

Odměna znalce

Ustanovení § 87 odst. 1 ZOK k odměně znalce uvádí: *„Odměna znalce za zpracování znaleckého posudku se určí dohodou a hradí ji ovládaná osoba. Nedohodnou-li se navrhovatel, ovládaná osoba a znalec na výši odměny, určí ji na návrh některé z nich soud, který znalce jmenoval. Vedle odměny náleží znalci účelně vynaložené náklady spojené s vypracováním znaleckého posudku“.*

Zákon tedy předpokládá, že primárně dojde mezi navrhovatelem, ovládanou osobou a znalcem k uzavření dohody ohledně odměny znalce. Nově se jedná o třístrannou dohodu, což je posun oproti situaci před novelou ZOK. Absence dohody však není důvodem pro to, aby znalec nezačal pracovat na přezkumu zprávy nebo aby ovládaná osoba odmítla součinnost při její přípravě, ani není důvodem k prodloužení lhůty ve smyslu § 86 odst. 4 ZOK.

Nedojde-li k dohodě o odměně mezi navrhovatelem, ovládanou osobou a znalcem, může kterákoliv ze stran navrhnout soudu, aby určil odměnu. I když to zákon neříká výslovně, mělo by jít o odměnu obvyklou v místě a čase a s ohledem na rozsah přezkumu a kvalifikaci znalce. Vedle odměny náleží znalci náhrada účelně vynaložených nákladů a náhrada za ztrátu času včetně času stráveného na cestě přímo související s vypracováním znaleckého posudku (srov. § 32 odst. 1 zák. o znalcích). Další detaily stanoví vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [504/2020](#) Sb., o znalečném.[4]

Obrana proti zneužívajícímu návrhu

Podle § 87 odst. 2 ZOK může soud, který jmenoval znalce, na návrh ovládané osoby rozhodnout, že obvyklou odměnu znalce za vypracování znaleckého posudku a náklady za zpracování znaleckého posudku nese navrhovatel, jestliže ze znaleckého posudku vyjde najevo, že zpráva o vztazích byla vypracována řádně a návrh byl zjevně zneužívající.

Zákon tedy obsahuje ochranu proti zjevně nedůvodným (zneužívajícím / šikanózním) návrhům na přezkum zprávy o vztazích ze strany navrhovatelů. Novelou ZOK pak bylo postaveno najisto, že soudem rozhodujícím o tom, že obvyklou odměnu má hradit navrhovatel, je stejný soud, který znalce jmenoval. Jestliže má být návrh ohledně přenesení povinnosti hradit odměnu znalce úspěšný, je potřebné, aby jednak znalec ve znaleckém posudku určil, že zpráva o vztazích byla vypracována řádně a jednak aby byl návrh **zjevně** zneužívající. Jakékoliv jednání navrhovatele sledující jiný cíl než zájem na tom, aby statutární orgán řádně zprávu o vztazích vyhotovil a ta mohla sloužit svému účelu, může být zneužitím práva na přezkum. Nicméně zneužití práva bude muset být zjevné a očividné a tuto skutečnost bude muset být schopna ovládaná osoba soudu doložit.[\[5\]](#)

Závěr

Návrh na jmenování znalce k přezkumu zprávy o vztazích může být účinným nástrojem společníků jak získat či ověřit informace o fungování společnosti. Při vypracování návrhu je však potřeba dbát na jeho náležitosti stanovené zákonem. Jejich nerespektování může vést k tomu, že návrh nebude úspěšný. Zejména je nezbytné, aby návrh podala aktivně legitimovaná osoba, resp. osoby. Dále je potřeba ověřit, že neuplynula lhůta pro podání návrhu, a to i ve světle nedávného rozhodnutí Nejvyššího soudu, které říká, že lhůta začíná plynout již dnem, kdy byla zpráva o vztazích zveřejněna jejím uložení do sbírky listin. V neposlední řadě je nutné, aby byl návrh řádně odůvodněn, přičemž důvody musí být založeny na objektivních a závažných skutečnostech.

JUDr. Pavel Hanžl,
advokát

Taubellegal
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sokolovská 68/105,
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 226 251 057

e-mail: office@taubellegal.com

---

[1] Ust. § 86 odst. 1 ZOK.

[2] Ust. § 86 odst. 1 ZOK.

[3] Ust. § 86 odst. 4 ZOK: „Znalec vypracuje znalecký posudek ve lhůtě uvedené v rozhodnutí soudu o jmenování znalce, jinak do 3 měsíců od svého jmenování. Neposkytne-li ovládaná osoba znalci potřebné podklady, běží tato lhůta až od jejich poskytnutí. Znalecký posudek přezkoumávající zprávu o vztazích uloží znalec do sbírky listin a doručí ostatním účastníkům řízení“.

[4] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021.

[5] Tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)